

DIRVA

Nr. 125

Spalis-October 29, 1962

Cleveland, Ohio

KODĖL TAIP ILGAI DELSTA?

FAKTAI APIE SOVIETŲ STIPRINIMASI KUBOJE BUVO JAU SENIAI ŽINOMI TAČIAU PREZIDENTAS JUOS VIEŠAI PASKELBĖ TIK PEREITĄ PIRMADIENĮ. — AIŠKINAMA, KAD PREZIDENTAS APSISPRENDĖ TIK PAČIOMIS PASKUTINIOMIS DIENOMIS, TAČIAU YRA NETIESIOGINIŲ ĮRODYMŲ, KAD DELSIMU NORĖTA PADARYTI DIDESNIO EFEKTO IR IŠRYŠKINTI TIKRĄJĮ PRIEŠĄ.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Prezidento J. F. Kennedy sprendimas pristatyti amerikiečiams kaip priešą ne Castro, su kuriuo JAV neturi diplomatinių santykių, bet Sovietų Sąjungai, su kuria buvo stengiamasi įvairiai bendrauti, yra visais atvejais sveikintinas. Visų pirma, tuo buvo atstatytas teisingas vaizdas, kurį sovietai ir jų pakalikai šiame krašte bandė iškraipyti.

Aišku, kad vien tik Castro revoliucija nėra pavojinga Amerikai karine prasme. Pavojus Amerikai susidarė tik po to, kai Kuboje įsitvirtino sovietai. Iš esmės imant, prezidento kalba pirmadienio vakare buvo drastiškas grįžimas prie senos J. F. Dulles politikos. Galima sakyti, net dar smarkesnis, nes buvo kalbama ne apie kokį "tarptautinį komunizmą", bet stačiai apie Sovietų Sąjungą.

Besidžiaugiant, kad ir vėlybu Amerikos pabudimu,

iš galvos neišeina ir klausimas, kodėl taip ilgai delsta? Nors galutiną atsakymą žinosime turbūt tik už kokių dešimties metų, tačiau dalinį atsakymą žinome jau dabar. Turint galvoje visą patirtį su sovietais, būtų buvę daug saugiau ir pigiau Castro režimą sunaikinti anksčiau, kad ir peritų metų balandžio mėn. Castro priešininkų invazijos proga. Bet tada prezidentui pritrūko ryžto ir tai todėl, kad jis pats ir visuomenės opinija tokiam žygiui nebuvo paruošta. Tiesa, ir tada jau buvo žinoma, kad sovietai Kuboje po truputį stiprinasi, bet dar buvo tikima, kad gal įvykių raida kiek kitaip pakryps, gal Kuba pasuks Tito ar Albanijos keliu. Žinoma, toks galvojimas buvo labai ir labai naivus. Juk sunku buvo tikėtis, kad sovietai atsilauks pagundai įsteigti savo bazę Amerikos pašo-

nėje!

James Reston, vyriausybės artimas kolumnistas, aiškina, kad prezidentas apsisprendė smogti tik užpėreitą savaitę, kada gavo visai aiškių duomenų apie sovietų stiprinimąsi Kuboje ofenzyviniais tikslais. Bet toks teigimas, man atrodo, ne visai patikėtinas. Kam gi buvo reikalingos visos kalbos apie artėjančią Berlyno krizę, nors sovietai tuo laiku tame fronte laikėsi visai ramiai? Vien tik tam, kad atkreiptų visuomenės dėmesį nuo Kubos, kurios situaciją išryškino priešrinkiminė kampanija? Iš dalies tam, bet kartu tai buvo lyg ir uvertiūra į Kubos blokadą.

Kad prezidentas ne staugai pakeitė savo nuomonę, įrodo ir jo laikysena per pereinamąjį ketvirtadienio pokalbį su Gromyko. Prezidentas tada labai gerai žinojo tikrąją situaciją Kuboje, tačiau neprieštaravo Gromyko aiškinimui, kad sovietai tik padeda Castro apsigynimui. W. Lippmannas aiškina, kad prezidentas būtų geriau padaręs, jei būtų Gromyko aiškiai pasakęs, kad jis žinąs tiesą ir sovietus iš anksto įspėjęs apie savo žygius. Jei Chruščiovas tokio įspėjimo nebūtų paisęs, prezidento kalba skambėtų dar įspūdingiau. Chruščiovas, anot Lippmanno, būtų turėjęs laiko išgelbėti savo prestižą. (By confronting Gromyko privately, the president would have given Krushchev what all wise statesmen give their adversaries — the change to save face).

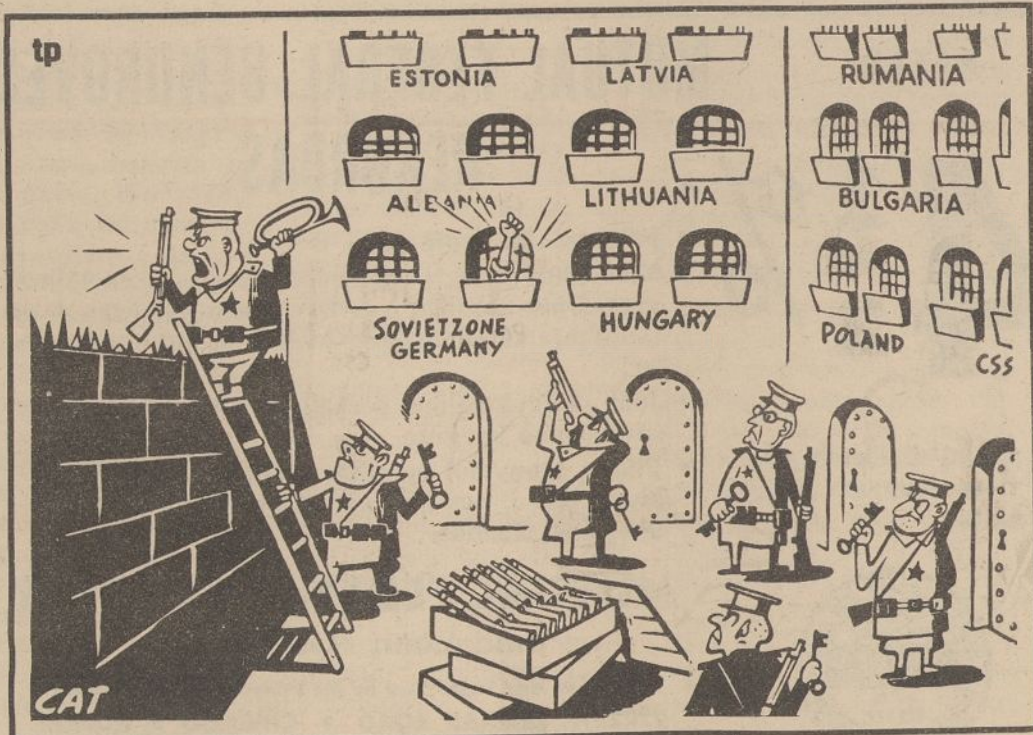
Bet prezidentas pasirodė esąs geresnis politikas negu Lippmannas. Jam visai nerūpėjo išgelbėti Chruščiovo "veidą" (face). Atvirkščiai jis nuplėšė jam kaukę, kurią Chruščiovas norėjo pridengti savo biaurop veidą ir jį parodė amerikiečiams. Rezultatai kol kas buvo geri ir atrodo bent iš dalies patiesino delsimą: nėra to blogo, kas neišeina į gerą. Dabar lieka tikėti, kad prezidentas ir toliau nesigailėtų Chruščiovo ir nenusileistų įvairiems spaudimams namuose ir svetur nuvertinti savo pirminio laimėjimo vaisius.

Pavergtųjų Seimas tikisi, kad JAV politika bus ryžtingesne

Spalio 23 Pavergtųjų Seimas susirinko specialaus posėdžio 1596 Vengrijos sukilimo metinėms atžymėti. Ta proga Pavergtųjų Seime apsilankė ir žodį tarė Jungtinėse Valstybėse besilankęs buv. Argentinos prezidentas ir viena iš stambiausių Argentinos asmenybių gen. P. E. Aramburu. Savo žody jis konstatavo tebeapraliežiantį Vakarų suglebimą ir stoką atsakingumą.

Posėdyje apsilankė ir eilė kitų svečių. Kubos Revoliucinės Tarybos atstovas pažymėjo, kad vien tik "karantinas" Kubai laisvės nesugrąžins. "New York Herald Tribune" redaktorius S. Freidin, "The Forgotten People" knygos autorius, perspėjo, kad abejingumas sovietų pavergtųjų valstybių laisvės kovai yra praigalingas pačiam pasauliui. Lietuvius draugai ir Lietuvos bylos gynėjai senatoriai J. Javits ir B. Keatings, taip pat ir kongresmanas C. E. Gallagher savo kalbose pažymėjo "karantino" Kubai vykdyme JAV politikos ryžtumą, bet pabrėžė, kad vyriausybė vis dar privilegiant užimti griežtesnę poziciją sovietų pavergtųjų Europos valstybių klausimais. Ypač sen. Javits kėlė reikalą intensyviau formuoti JAV viešąją nuomonę, kuri labai veikia vyriausybės liniją, bet kuri dažnai yra reikalui abejinga. Tokio abejingumo rezultatai kartais labai lemtingi. Kaip posėdžio pirmininkas Rumunijos atstovas C. Visoianu pastebėjo

"jei Vakarų Didžiosios Demokratijos būtų parodžiusios bent minimumą efektyvaus solidarumo Vengrijos didvyriškai kovai 1956, šventa laisvės liepsna būtų išsiveržusi nuo Baltijos iki Juodųjų marių per visas sovietų pavergtas tautas ir sovietinė imperija būtų buvusi sukręsta iš pamatų". Deja, Vakarų abejingumas. Todėl Pavergtųjų Seimas su pasitenkinimu priėmė Prezidento Kennedy žingsnį Kubos padėties atžvilgiu ir sovietų pavergtųjų tautų vardu pasiųstoję telegramoje užtikrino jam pavergtųjų solidarumą su viltimi, kad tas Washingtono ryžtas bus pradžia ryžtingesnei JAV politikos apskritai.

Nikita: - Jei nenusileisite, aš skelbsiu mobilizaciją...

Dailininkė Vlada Stančikaitė-Abraitienė, po pasisekusios meno parodos Detroite, dovanoja savo paveikslą Kultūros Klubo pirmininkui A. Galyvdžiui, kurio rūpesčiu ši paroda buvo surošta. Plačiau apie parodą 3 psl. A. Naruševičiaus nuotrauka.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ VOKIETIJOJE

Mintys iš E. Simonaicio pranešimo

Apie lietuvių bendruomenę Vokietijoje, apie jos susitvarkymą, rūpesčius, trūkumus ir laimėjimus šių metų rudenį dvejose vietose Vokietijoje kalbėjo Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininkas, neseniai kadenciją baigusios PLB Vokietijos Krašto Valdybos vicepirmininkas ir reikalų vedėjas — Erdmonas Simonaitis. Jis padarė pranešimą Koenigsteine, per Liet. Bendruomenės Valdybos remtas, Liet. Fronto Bičiulių surengtas Studijų Dienas, be to, jis savo mintis pakartojė Huettenfelde įvykusiame Bendruomenės apylinkių pirmininkų ir vargo mokyklų vedėjų susirinkime. Kai kurios E. Simonaicio pabrėžtos mintys vertos platesnio dėmesio.

E. Simonaitis teigia, kad lietuvių Vokietijoje šiuo metu turėtų būti apie 6,000. (Žinoma, skaičius apima ir tūkstančius repatrijavusių ir daugelį tų, kurie vengia lietuvių bendruomenės — iš čia vietomis matyti kartėnis Simonaicio tonas).

Į klausimą, ar visi įsijungę į Liet. Bendruomenę — Simonaitis atsako: ne, deja. Čia esama visos eilės priežasčių. Viena jų — tai mišrios šeimos. Pagal Simonaitį, sukūrus mišrią šeimą, vokiečių tautybės partneris daro spaudimą — įtaką, kad šeima nuo lietuvių pasitrauktų. Tai reikiama nepriklausyti Bendruomenėi, vaikus krikštyti vokiškais vardais, su jais tik vokiškai kalbėtis. Tačiau būna išimčių — pvz. žmona vokiečių mokosi lietuvių kalbos, netrukdo vyrui su vaikais kalbėtis lietuviškai, lei-

E. Simonaitis, Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininkas. V. Alseikos nuotrauka.

džia vaikus į Vasario 16 Gimnaziją. Atsiranda savanaudžių lietuvių. Tai daugiausia tie, prieš keletą metų atvykę iš Lietuvos. Jie viešumoje vengia parodyti lietuviškumą. Pas juos apsilankius jie atrodo puikiais lietuviais, tačiau nei į minėjimus, nei parengimus nesilanko. Kiti vėl bijo, kad nukentės jų pastangos gauti pensijas, pašalpas ir pan. Dar atsiranda ir tokių, kurie sako: ar reikalinga mums šiandien lietuvių kalba? Juk Lietuvos laisvos nebus, vaikai jos nematys...

Erdmonas Simonaitis pabrėžia: sitokia laikysena mūsų tautai ir žalinga ir smerktina. Juk spauda, pavergimas galimi tik tam tikrą laiką. Čia nepadės nei skraidantys kosmonautai. Prie liepto galo turės priėiti ir bolševikai. Kad reikiama turėti vilčių susilaukti laisvos Lietuvos, Simonaitis čia primena Izraelio pavyzdį. Juk žydai tremtyje išlaikė savo kalbą, papročius bei tikybą ir nesusimaišė su kitomis tautomis! Pasmerkęs pasitaikančias intrigas, gandų skleidimą, Simonaitis nurodė: būkime vieningi, susipratę lietuviai. Nereikia pasiduoti apatijai, pesimizmui.

Toliau E. Simonaitis nupasakojo PLB Vokietijos Organų sudėtį, tikslus, pareigas. Krašto Tarybą sudaro 15 atstovų, išrinktų visos Bendruomenės 3 metų

kadencijai (paskutiniai rinkimai vyko liepos mėn., o rugsėjo 9 d. Taryba turėjo savo pirmą sesiją ir išrinko naują Krašto Valdybą su pirm. Izidorium Rugienium). Krašto Valdyba veikia vienerius metus ir Simonaitis nuomone, tai per trumpas laikas. PLB vokiečių teisme yra užregistruota kaip draugija ir turi juridinio asmens teises.

Kiekvienoje vietovėje, kur yra nemažiau kaip 10 lietuvių, yra Bendruomenės Apylnkė, o kur mažiau — senūnija. Nuo jų veiklos priklauso visa Bendruomenė.

Siekiami gyvinti bendruomenės kultūrinę veiklą Vokietijoje. Iš vokiečių 1961 m. pavykus gauti kultūros reikalams 20,000 DM. paramą, buvo surengta eilė koncertų, kitų parengimų. Buvo surengta jaunimo ir vaikų stovykla, Darnos choro koncertai, išlaikytos 10 vargo mokyklų. Būtinai paminėti didelį Vasario 16 minėjimą Stutgarte, be to, tai, kad už gautus pinigus buvo įgyti tautiniai rūbai. Savo lešomis bendruomenė nebūtų įstengusi atlikti visų kultūros žygių. Jau sudarytas kultūrinės veiklos planas 1963 metams ir įteiktas Vokietijos vyriausybei. Prašoma paramos spaudai — kad ją būtų galima užsakyti neturtingiems tautiečiams Vokietijoje.

(Nukelta į 2 psl.)

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

• JAV vyriausybė oficialiai deklaravo, kad Kuboje visu įnirtingai stengiamasi baigti įrengti operatyviam naudojimui atominių ginklų bazes. Tai įgalina JAV vyriausybę, pagal viešai paskelbtą planą imtis kitų, drastiškesnių, priemonių, kad JAV saugumui pavojingos bazės būtų nušalintos.

• Chruščiovas įsakė laivams su kariniais krūvių grįžti ir vengti prasilaizimo pro blokadą.

• Prezidentas Kennedy, atsakydamas į JTO sekretoriaus U Thant memorandumą, pareiškė sutinkąs vengti nesupratimų jūroje, kartu pabrėždamas JAV reikalavimą, kad sovietų bazės Kuboje būtų panaikintos.

• Jau 12 Pietų Amerikos valstybės pasizadėjo suteikti karinę paramą JAV stangoms Kubos nuginklavimui paremti.

Vertė J. P. PALUKAITIS

(82)

Jis perėjo du sekančius vagonus ir ketvirtojo gale jėjo į tualetą, paslėpė ten savo plaktuką ir kišeninę lempą mažoje spintelėje po subraižyta skardine praustuve, paėmė rankon pistoletą ir įsileido jį dešiniojo palto kišenėn, prieš išeidamas laukan. Tai buvo ne jo pistoletas, tą juk atėmė, tai buvo Grafo, ir jis buvo be garso duslintuvo. Jis neturėjo nė mažiausio noro tą ginklą panaudoti, bet galbūt jam nieko kita neliks — tai visiškai priklausys nuo tų dviejų vyrų, kurie jį pastebimai sekė.

Traukinys įvažiavo į Bataszeko priemiesčius ir iš karto taip staiga paleido stabdžius, jog Reinoldui reikėjo pasiremti, kad neatsimuštų į sieną. Jis pajuto, kaip pistoletą laikanti pirštų galuose keistai suniežtėjo. Jis uždarė tualetu duris paskui save, užėmė vietą viduryje dvejų durų priešais — nenujautė, kurioje pusėje galėtų būti peronas, — įsitikino, kad jo ginklas užtaisytas, ir laukė įtemptai, su dusliai plakančia širdimi. Jis vėl turėjo atsiremti, kai traukinys, savo tempą dar labiau sulėtinęs, šokinėdamas riedėjo per eilę nelygumų — greičiausiai statybos vieta, — sekančią akimirka oro stabdžiai šnypšdami atsipalaidavo, garvežys trumpai švilptelėjo, padidino traukinio tempą, ir Bataszeko stotis teliko tik neaiškiai mirgančių lempų eilė, kuri buvo trumpai pasirodžiusi iš pūgos, kad tuoj vėl dingtų.

Nepaisant aštraus šalčio čia, koridoriuje, Reinoldas galėjo jausti, kad jo marškinių apikaklė buvo šlapia nuo prakaito. Ir ranka, stipriai apkabinusi pistoletu rankeną, buvo peršlapusi prakaitu, ir dabar, perėjęs prie kairiųjų durų, jis ištraukė ranką iš kišenės ir nušluostė ją į palta.

Jis truputį nuleido durų langą, sekunde vėliau staiga uždarė, atsikvėpė, žengė nuo lango ir perbraukė savo akis: ledinis vėjas buvo botago smūgiu klišęs jo veidą, ir tos trumpos akimirkos pakako jam beveik apakti. Jis vėl pečiais atsirėmė į sienos medį, ir jo rankos truputį drebėjo, kai jis degė cigaretę.

Beviltiška, kalbėjo jis sau, visiškai beviltiška. Ten, lauke, siaučiant tokiai pūgai, kuri jau nebebuvo audra, o tiesiog kaukianti, viską beveik horizontaliai šluojanti sniego ir ledo siena, buvo neįmanoma ką nors padaryti. Jau trumpos sekundės prie atverto lango jam buvo perdaug, o kaip būtų ten, lauke, kada visas jo kūnas būtų išstatytas tai sniego audrai ištisias minutes — vienas dangus težino. Tačiau jis negailestingai nustūmė tą mintį šalin.

Jis skubiai perėjo į sekančią vagoną ir žvilgterėjo į koridorių: abiejų vyrų dar nebuvo matyti. Jis skubiai grįžo atgal ir prie kitų, užuovėjos pusėje esančių, durų, jas atsargiai pravėrė, kad traukimas neišplėštų jo iš traukinio, pamatavo įdubimą, kurin gulė durų skląstis, vėl uždarė duris, įsitikino, kad langas lengvai atidaromas, ir vėl nuėjo į tualetą. Čia peiliu atskėlė gabaliuką medžio iš spintelės durų ir jau už dviejų minučių jį taip apdrožė, kad jis tilptų į durų skląstio įdubimą, truputį išsikisdamas. Tai baigęs, jis vėl skubiai išėjo į koridorių. Buvo svarbu, kad abu sekliai jį nuolat matytų: jo pasigėdė, jie pakeltų aliarimą ir krėstų visą traukinį — priekyje sėdėjo šimtas ar gal net du šimtai kareivių, kurie jiems galėtų pagelbėti.

Šį kartą jis, paskui save uždaręs tualetu duris, vos nesudūrė su jais. Juodu regimai skubėjo jo ieškoti, ir mažojo veidas pastebimai parodė palengvėjimo išraišką, kai Reinoldas pasirodė. Didesniojo išblyškęs, be išraiškos veidas nepasikeitė, tačiau jis taip staiga stabtelėjo, kad antrasis atsimušė į jį. Abu dabar ėjo lėčiau ir sustojo prieš Reinoldą už dviejų ar trijų žingsnių. Pats Reinoldas nepadarė jokio judesio, jis tik atsirėmė į kertę, kad galėtų stipriau stovėti traukinio šokinėjime ir turėtų abi laisvas rankas, jeigu jų prireiktų. Išblyškėlis tai pastebėjo, ir jo juodos akys truputį susiaurėjo, kai jis išsiėmė pakelį cigarečių ir su šypsena, tepalietusia tik jo lūpų kampučius, paklausė:

- Ar turite degtukų, drauge?
- O taip — prašau, pasitarnaukite.

Reinoldas kairiaja išėmė degtukų dėžutę ir ištiesė ją išblyškėliui. Tuo pat metu dešiniąją ranką jis įleido į palto kišenę, ir pistoletu vamzdis labai aiškiai prasišovė pro ploną jo palto medžiagą. Išblyškėlis pastebėjo ir šį judesį, ir jis nukreipė žvilgsnį į palto kišenę įleistą Reinoldo ranką; tačiau Reinoldas neišleido iš akių jo veido nė sekunde. Po valandėlės išblyškėlis vėl pakėlė žvilgsnį, pasižiūrėjo pro degtuko liepsnelės viršų į Reinoldo veidą, net nesumirsdamas, lėtai gražino degtukus, dėkodamas linktelėjo ir nuėjo tolyn. Kvaila, galvojo Reinoldas, sekdamas akimis tolstančius, bet, deja, neišvengiama; juodu tenorėjo tik nustatyti, ar jis ginkluotas, ir jeigu jis nebūtų jį įtikinęs, tai juodu, Reinoldas nė kiek neabejojo, jį ten būtų areštavę.

Jis nekantriai žvilgterėjo į laikrodį. Turėjo dar dešimt minučių, daugiausia dvylika. Traukinys jau pasiekė pradžią nuožulnios aukštumos, nes greitis jaučiamai mažėjo, ir jis galėjo prisiekti, kad tą akimirka pirmą kartą pamatė plentą, beveik lygiagrečiai einantį su geležinkelio. Jis svarstė, kokio dydžio galimybės Grafui ir kitiems laiku pasiekti vietą, ir klausinėjo save, ar jie iš viso pasieks.

Tačiau jis turėjo paprasčiausiai pasitikėti, nes nieko kita jam ir neliko. Jis paskutinį kartą žvilgterėjo į savo laikrodį, dar kartą nuėjo į tualetą, pripildė didelį asotį vandens, pastatė jį spintelėn, pasiėmė apdrožtą pagaliuką, išėjo laukan, atidarė užuovėjos pusėje duris ir pagaliuką pistoletu rankena įkalė skląstio įdubimam. Tada duris vėl atsargiai uždarė: skląstis gulėjo ne geležiniame įdubime, bet pakankamai stipriai laikėsi, užkibęs už medžio. Reikėjo stiprokai spustelėti duris, gal trisdešimties ar keturiasdešimties svarų jėga, kad pagaliukas nulūžtų

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ VOKIETIJOJE

(Atkelta iš 1 psl.)

Lietuvių švietimas Vokietijoje reiškiasi per vargo mokyklas, Vasario 16 Gimnaziją. Vargo mokyklų turima 10. Nėra lengva surasti toms mokykloms mokytojų. Dabar Kr. Valdyba iš Vokietijos vyriausybės skirtos subsidijos moka Vargo Mokyklų mokytojams po 60 DM (15 dol.) atlyginimą. Būtina steigti daugiau vargo mokyklų. Apie vienintelę lietuvišką gimnaziją Europoje — Vasario 16 Gimnaziją visuomenė žino, kad ji išsilauko iš aukų. Mokytojams mokami atlyginimai yra per maži, tačiau algoms padidinti lėšas surasti nėra lengva. E. Simonaitis primygtinai pabrėžia: Vasario 16 Gimnazija be užjūrio lietuvių paramos išsiversti negalės. Toji parama ateityje reikalinga. Nors gimnazijos išlaikymas brangsta, tačiau šį vienintelį lietuvių ži-

dinį Vokietijoje išlaikyti būtina.

Spauda Vokietijoje — ji turi sunkumų, tačiau lietuviškoji spauda būtina, žinant, kad knygos mažai perkamos. Visi lietuviai turėtų užsakyti lietuvišką laikraštį — tik tokiu atveju ji tobulės, bus didesnis jos tiražas. Tiesa, vokiškėji laikraščiai kartais mielai perkami, tačiau nedera užmiršti savosios. Juk tik per lietuvišką spaudą gauname žinių iš Lietuvos ir kitų laisvų kraštų. Tai ypatingai svarbus ryšys. Simonaitis priminė, kad neseniai žurnalistas Simas Miglinas padovanojo vertingų knygų Krašto Valdybai, kad šioji išdalintų neturintiems tautiečiams. Tai sektinas pavyzdys.

Anot Simonaičio, pagirti ni bendruomenės nariai, kurie nuosirdžiai remia jos veiklą. Esą, yra be pagrindo būkštavimai, kad lietuviai galį nukentėti nuo vo-

kiečių įstaigų. Vokietijos federalinė vyriausybė finansuoja daugelį lietuvių kultūrinės veiklos apraiškų. Vokietija nebenori, kaip nacių laikais, suvokietinti kitataučius (kaip jie yra išsireiškę, "mums, vokiečių tautai, būtų gėda, jei lietuviai mokytųsi ir gyventų lūšnose..."). Tai iškilmingai buvo pareiškę per Vasario 16-sios minėjimą Stuttgarte Badeno - Wuerttembergo krašto aukšti valdžios pareigūnai. Tad, klausia Simonaitis, ar rimtai atrodo, kai kurie tautiečiai šalinasi nuo lietuvių, pasisakydami, kad jie... vokiečiai? Ir, kas juokingiausia, jie vos susikalba vokiškai... iš tokių šaiposi ir patys vokiečiai. Juk vokiečiai reikalauja iš savo tautiečių, gyvenančių svetur, kad jie vokiečiais ir liktų, nors ir turėtų kito krašto pilietybę.

O kaip su mumis? Juk — savo pranešimą, baigdamas pabrėžė E. Simonaitis, — norime sugrįžti į laisvą Lietuvą. Gėda būtų, kad mūsų vaikai negalėtų Tėvynėje susikalbėti lietuviškai. Mes lietuvišiais buvome, esame ir būsim!

ir durys atsidadarytų.

Greit ir stengdamasis neišsuduoti ėjo traukinio galan. Sekančiame vagonė iš tamsios kertės išlindo abu vyrai ir tylėdamai sekė jį, tačiau jis nekreipė dėmesio. Jis žinojo, kad juodu nieko nedarys, kol jis eis pro kupes, kuriose sėdėjo žmonės, o pasiekęs koridoriaus galą, jis perbėgė, kiek galėdamas greičiau, į kitą vagoną. Jis jau buvo trečiajame nuo galo ir lėtai žingsniavo koridoriu, atvertęs galvą, kad apgautų jį sekančius vyrus, nes iš tikrųjų jis buvo nukreipęs žvilgsnį į šalį, ieškodamas reikiamos kupės.

(Bus daugiau)

BRIGHTON KEPYKLA
2457 W. 46 Pl.
CHICAGO, ILL.
Tel. VI 7-1250
Savininkas
Feliksas Mackevičius

Čia gausite europietiška keptos duonos — pyragaičių — tortų — galite užsakyti vestuvėms ir kitokiems rengimams.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

MOKAME 4 1/2% MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association
Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanas, Pres.

DIRVA

— THE FIELD —
Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor - in - chief: Jonas Čiuberkis • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Pre numerata metams: \$10.00. Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: Jonas Čiuberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.

Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laiškūnas, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

LAPKRIČIO 22 D. Chicagos Skautininkų Ramovės arbatėlė.

LAPKRIČIO 25 D. Cicero parapijos klebono prel. I. Albavičiaus aukso jubiliejaus minėjimas parapijos salėje.

GRUODŽIO 1 D. Lietuvių kalėdinis pasirodymas Pramonės muziejuje.

GRUODŽIO 2 D. Jaunimo Centro 5 metų jubiliejaus vakarienė.

GRUODŽIO 8 D. Pianisto Antano Smetonos rečitalis Jaunimo Centre.

GRUODŽIO 8 D. Moterų Sąjungos Chicagos apskrities susirinkimas Marquette Parko parapijos salėje.

GRUODŽIO 8 Dramos teatro "Atžalynas" statomo Birutės Pukevičiūtės vaidinimo vaikams "Aukso Žąsis" premjera Jaunimo Centre.

GRUODŽIO 9 D. Sol. M. Kripkauskienės rečitalis Jaunimo Centre.

GRUODŽIO 31 Santaros-Šviesos ruošiamas tradicinis Naujų Metų sutikimas Chicago Music Hall patalpose 9 val. vak.

GRUODŽIO 31 D. Korp! Neolithuania ir Akademino Sambūrio N. Metų sutikimas Midwest viešbutyje.

SAUSIO 5 Scenos Darbuotojų Sąjungos statoma Dario Nicodemio komedija "Gatvės vaikas" Jaunimo Centre.

VASARIO 3 D. Inžinierių ir Architektų Sąjungos balius Ambassador West viešbutyje.

KOVO 24 D. Draugo romano premijos įteikimas Marijos Aukštesniosios mokyklos salėje.

CHICAGO

• Gage Park Lituanistikos mokykla naujai įsteigta Fieldhouse patalpose, kampas Western Ave. ir 55 St. Mokyklos steigėjais yra vietos apylinkės tėvai. Mokyklos vedėju yra mokytojas Jonas Kavaliūnas (mokytojų sąjunga) ir amerikiečių mokykloje) ir mokytoja Marija Pėteraitienė. Mokykloje veiks aštuoni skyriai. Pirmoji mokslo diena buvo spalio 20 d. Užsiregistravo virš 60 mokinių.

Esant didesniam mokinių skaičiui numatyta ir daugiau mokytojų. Mokykloje be pagrindinių lituanistikos dalykų bus dėstoma: dainos, tautiniai žaidimai, sportas, vaidyba, kas norės lietuvių kalba tikyba ir tautiniai šokiai.

Visi norintieji lankyti šią mokyklą prašomi kiekvieną šeštadienį atvykti 10 val. ryto aukščiau nurodytomis vietomis, kur visas reikiamas informacijas suteiks Tėvų Komitetas. (v1)

KAS DIRVOS NESKAITO DAUG NUSTOJA!

REZOLIUCIJOS IPAREIGOJA

Kubos įvykių priedangoje veik nepastebėta liko JAV kongreso rezoliucija, priimta vienbalsiai spalio 2 d., kurią kongreso atstovė F. P. Bolton pavadino "fight if we must" rezoliucija. Toji rezoliucija įsakmiai nurodo ir duoda suprasti Kremliaus planuotojams, kad JAV griebsis ir ginklo, jei bus pažeidžiamos jos teisės Berlyne. Ir ne tik JAV teisės, bet ir įsipareigojimai Vak. Berlyno gyventojams jų laisvei ir saugumui užtikrinti.

Tokios JAV Kongreso rezoliucijos, ypatingai tos, kurios priimamos jokiai opozicijai nepasireiškus, įpareigoja JAV prezidentą ir jo vyriausybę. Tokios rezoliucijos nelieka be įtakos tolimesnei JAV užsienio politikai.

Rezoliucijų klausimas nesvetimas ir lietuviams. Yra gi priimtų rezoliucijų, kurios didesnių pakeitimų ar įtakos į JAV užsienio politiką neturėjo ir negalėjo turėti. Yra rezoliucijų, kurios gali reikšti tik mandagumo ar užuojautos gestą.

Jau kuris laikas, kaip daug pastangų, darbo ir iniciatyvos rodoma pravedimui rezoliucijos, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos klausimas būtų iškeltas (per JAV delegaciją) JTO.

Ta proga įdomu išgirsti, ką tuo reikalauja galvoja, kaip į tą reikalą žiūri kongresmanai, kurie lietuvių, ir apskritai, sovietų pavergtoms tautoms jaučia daug simpatijų ir kartu puikiai supranta ne tik jų, bet ir viso pasaulio padėtį komunistinės agresijos akivaizdoje.

Savo nuomonę per lietuvių radijo valandėlę Clevelande spalio 26 d. pareiškė kongresmanas Michael Feighan. Jo manymu, Pabaltijos valstybių pavergimo klausimas rezoliucijos formoje lengvai praeitų JAV Kongrese, jei rezoliucijoje nebūtų išskirtos vien Pabaltijos valstybės iš komunistinio kolonijalizmo orbitos. Yra kongresmanų, kuriems arti širdies ir Ukrainos ir eilės kitų komunistų kolonizuotų ir jų vergijoje laikomų kraštų. Apsiriboti toje problemoje vien Pabaltijos valstybėmis, jo manymu, būtų ėjimas siauru lieptu, su didele rizika nupulti. Jam ir kyla klausimas, kodėl bendroji pavergtų tautų problema turėtų būti Kongrese priimama teritoriniais padaliniais, o ne kaip vienetas.

Kyla ir mums klausimas, kodėl toji problema, tiek laiko, energijos ir lėšų kainuojanti, negalėtų rasti kelių į širdis ir protus tik kongresmanų, kurie rodo simpatijų ne tiek pavieniems kraštams, kiek pačiai problemai giliausiuose jos pagrinduose. Kova su kolonijalizmu bet kokioje jo formoje, nesireiškia vienu kitu žemės gabalo perdavimu iš rankų į rankas. Tai principinė problema ir į ją taip ir reikėtų žvelgti.

Daug kam komunistų kolonijalinė politika yra problema, kurioje sentimentai rodomi ne todėl, kad joje nukentėjusių tarpe yra lietuviai, bet kad toji problema yra globalinė ir liečia dešimtis įvairių tautų ir daugelį milijonų gyventojų.

Nesmerkiant ir nekritikuojant pradėto ir vykdomo darbo, kyla klausimas, M. Feighano mintyjmą sekant, ar ne per didelis akmuo užsimota risti su pora glėžnų rankų. Ar nevertėjo prie to darbo bandyti įjungti daugiau suinteresuotų tautybių, ar nevertėjo didesniajį ėjimui dirvą tinkamiau išpūrenti. M. Feighan manymu, JAV Kongreso vadovybė su McCormick priešakyje, rodo didelio palankumo kalbamom rezoliucijom ir jų pravedimui. Bet to neužtenka. Kongresmanų skaičius yra didelis. Didelis jų tarpe skaičius, užjaučiančių Lietuvą. Bet jie nėra linkę išskirti Pabaltijos valstybių iš problemos, kuri apima didesnių skaičių tautų ir valstybių.

Ar juos įtikinėti, kad išsprendus Pabaltijos valstybių klausimą, kaip vieną ryškiausių komunistinės agresijos pavyzdžių, išsprendžiant ir kitų tautų klausimą, ar ieškoti kitų būdų klausimui daugiau pritarėjų laimėti — yra problema, dėl kurios iš anksti reikėjo nusistatyti.

Mes neturim Pabaltijos tautų seimo, bet turim Pavergtųjų Tautų Seimą. Ir Amerikos politikos vairuotojai nežiūri vien tik Pabaltijos valstybių klausimo, bet gerai jaučia komunistinės agresijos kryptį platesne geografine apimtimi.

Kongresmanas Michael Feighan nuoširdus lietuviams. Jo mintys vertos dėmesio.

(j. c.)

ATVIRAS LAISKAS NEW YORKO VISUOMENEI

Prieš kiek laiko New Yorke buvo pradėtas judėjimas įsigyti New Yorko jaunimo namus. Buvo tam reikalui nemaža reklamos, darbo ir pastangų įdėta. Vis buvo girdėt, kad ten surasta graži vieta, ar kitur netinkama vieta. Berods, kad klausimas buvo nuėjęs iki pasirinkimo tarp kelių tinkamų vietų. Staiga visi aprimo ir nutilo ir dabar, kur ką be klausinėtum, negalima sužinoti, kas atsitiko. Ar komisijos rado tinkamą vietą, ar šiaip iširo planai; ar gal net po viso darbo ir po pastangų nutarė, kad nei nereikia jaunimo namų? New Yorko L. S. S., kaip ir visas New Yorko jaunimas, negali tikėti, kad likome apleistai. Reikalas anei kiek nesumažėjęs. Vis toliau, vis daugiau jaučiame namų trūkumą. Kai tik norime susirinkti, reikia vis arba apkrauti tuos pačius gera-

širdžius mūsiškius arba prašyte prašytis pas svetimuosius. Nejaugi toks didmiestis, kaip New Yorkas neišgali aprūpinti savo jaunimą? O jeigu ir neišgali, tai bent kad tai būtų aiškiai pareikšta. Mes tikimės, kad kas nors galės mums padėti šį klausimą išjudinti.

Lyvia Bražėnaitė,
New Yorko L.S.S. sekretorė

PLIKIS PLIKIUI KERTA I AKI

Altas, A. Musteikio nuomone, sunkiai ir nepagydomai serga. Joks dalgis, kad ir paauskuotas, jam nieko jau nepagelbės, nes tiek nusikosėjęs, kad be traktoriaus pagalbos, nesirita iš lovos. Jo galva, tikriausiai Altą pagydyti, tai visus jo narius nuvaryti pas Abraomą; tegu ten, Viešpaties dešinėje, laisvina tautą, pasiskirsto pareigom.

Idėja verta gausių dovanų! Bet...

Altą... pas Abraomą, nes kreščia vėžiu; Vlikui — lazda per kaušą, mat ėda Alto pinigų. Partijukēm taip pat per sprandą, nes sudaro Altą. Palikti tik Bendruomenę, ją vieną šlovinti, jai atiduoti visus raktus, perleisti visas — kultūrinės ir politines — funkcijas, mat ji... rinkta. Tokia maždaug A. Musteikio

V. Stančikaitės-Abraitienės kūrinys Vaidila, dominavęs visoje parodoje.
A. Naruševičiaus nuotrauka.

FILOSOFUOJANTI DAILININKĖ

Iš Vlado Stančikaitės - Abraitienės parodos Detroite

VYT. ALANTAS

Stančikaitės meno paroda Detroite jau praėityje, bet lietuvių visuomenė ją dar tebemini ir, be abejo, dar ilgai minės. Lietuvių Kultūros Klubo pirmininkas A. Gilvydis uždarydamas parodą visai teisingai pastebėjo, kad Detroite dar nei viena meno paroda neturėjusi tokio gyvo atgarsio bei susidomėjimo, kaip paskutinioji.

Žvalgydamasis po salę aš stengiausi atspėti dailininkės pasisekimo paslaptį. Jei pasakytume, kad lankytojai su tokiu susidomėjimu stovinėja ties jos paveikslais dėl to, jog ji su pasitikėjimu valdo piešinį, spalvą ir kompoziciją, tai dar būtų ne viskas pasakyta, nesgi ne vienas geras dailininkas pasižymi tomis savybėmis, tačiau ne kiekvienas sugeba patraukti lankytojo širdį ir protą. Susidaro įspūdis, kad Stančikaitė patraukia žiūrovo dėmesį ne tik savo toli pažengusia tapybine technika, bet ir savo paveikslų turiniu. Technika dėl technikos nėra jos šūkis: per techniką ji stengiasi prabilti ir iš tikrųjų prabyla iškalbingai į lankytojo protą, kitaip sakant, jos paveikslai priverčia pagalvoti apie vieną kitą gyvenimišką problemą. Turbūt nelabai apsirikiusiu pavadinę ją filosofuojančia dailininke.

įsibėgėjimo kryptis.

Bendruomenės rinkimuose nedalyvauju, nes jos veikėjai man atrodo labai neįdomūs žmonės. Renka tik maža mažuma, kuri neturi teisės kalbėti ir veikti visų lietuvių vardu. A. Musteikio spurdėjimai, man atrodo, nerviškos kilmės. Vietoj siūlęs vaistus kitiems, galėtų ir pats "gydytojas" nuryti kokią piliulę...

Altas niekuo kaltas. Tragedija tame, kad mūsų veikėjai jau pasiekė tokį amžių, kada pradeda slinkti plaukai... Žmonės darosi piktai, nedamato, pramato pro šalį, pasimeta saike ir... laike.

B. Beržinis,
Chicago, Ill.

Visą parodą, be abejo, dominavo jos didelis paveikslas Vaidila — senovės dainius. Labai išraiškiaus veido, ilgabarzdžio senis sėdi po ažuolu su kanklėmis ant kelių, o prieš jį stovi vaikas ir dūduoja dūdele. Labai senas motyvas vaizduotas ir, sakyčiau, "pervaizduotas" mūsų literatūroje, vaidintas

Šio straipsnio autorius rašytojas Vyt. Alantas kalbasi su dailininke Vlada Stančikaitė-Abraitiene. Dešinėje Irena Alančienė.
A. Naruševičiaus nuotrauka.

scenoje ir tiek kartų matytas drobėje. Rodos, turėjo nusibosti, sušablonėti, "išsisemti". Tačiau po Stančikaitės teptuku tas motyvas atgijo su nuostabiai šviežia jėga, tartum nuo seno paveikslas būtų nušluosčiusi dulkes. Žinoma, jei dailininkė būtų vaidilai priklijavusi ragiukus ir vietoje kanklių jam ant kelių būtų padėjusi dekalogo akmeninę lentą, jis būtų išėjęs Mozė, bet kas iš to? Juk mūsų tautinio atgimimo romantikų pamėgtas vaidila ir simbolizavo savą lietuvišką Mozė skelbiantį atgimst a n ė i a tautai seną tautos išmintį. Taigi, matėme daug vienaip ir kitaip vaizduojamų vaidilų, bet dar neteko matyti tokio ekspresyvaus ir taip spalvingai pavaizduoto drobėje senovės lietuvių dainiaus, kaip tai padarė Stančikaitė. Šiuo atveju dar kartą pasitvirtino gili meno tiesa: nesvarbu ką vaizduojame, svarbu kaip. Stovėdamas prieš paveikslą galvojau, kokią neapdairią klaidą daro mūsų vadinamieji "be-

daiktinio" meno puoselėtojai, kurie, sekdami madą, tapybą paverčia intelektualine tinginyste ir kažin kokia sugyžusių vidurių alchemija. Begraibstydami putas nuo "didžiųjų vandenių" jie tik vieną pasiekia: praranda lietuvišką pagrindą po savo kojomis.

Antanas Norus-Naruševičius supažindina mane su dailininke, kurią, rodos, jis pažinojo dar iš Lietuvos laikų. Ji labai kukliai apsiengusi, gyvo, judraus veido moteris.

— Iš tamstos parodos atrodo, kad tamsta būsi išvengusi abstraktizmo pagundų, — sakau.

— Mėginau, — atsako ji atvirai, — bet mečiau. Nutapiau vieną kitą abstraktą, pažiūrėjau, gražu, bet paklausiau save: ar juos supras kiti? Aišku, nesupras...

— God sei dank, — pagalvojau, paskum pastebėjau: — Tamstos natūrmortai labai realistiniai, bet kiti paveikslai...

— Natūrmortai daryti prieš dešimtį metų, — ji mane pertraukė, — kiti paveikslai vėliau.

Ir tikrai, pažiūri į natūrmortus ir čia pat kabančius "Puota pelkėse", "Neramu", "Beprasmė kova" skirtumas didelis.

Stančikaitės tematika labai plati ir įvairi. Ji puoselėja tautinius motyvus — jau minėtas Vaidila, kryžiai ir k., — bet, sprendžiant iš parodos, nebūtų galima pasakyti, kad jie vyrautų jos kūryboje. Šalia jau minėto Vaidilos kabėjo Nukryžiuotasis, o kitoje pusėje žengiantis egzotiniams laukais Madona, atseit, stambeldybė ir krikščionybė kaimynystėje. Žvelgia dailininkė ir ateitin. Kitame salės gale kreipė lankytojų akį kitas didelis paveikslas Naujas žmogus. Pirmame plane dideli gotiški skliautai, į ku-

kad aplamai naują žmogų. Reikia tikėtis, kad ateiityje dailininkė tą mintį išryškins aiškiau. Iš šio, kaip ir iš kai kurių kitų jos paveikslų, — kaip, pav., Beprasmės kovos, Jos raudoni batukai, — matyti, kad dailininkė savo darbuose yra linkusi liesti ir žmogaus egzistencijos problemas.

Stančikaitė — dailininkė daugiaveidė. Jos kūrybos amplitudė plati. Ji iliustravo 40 knygų vaikams, nevengia ji ir peizažo, fantazijos pasaulyje jos teptukas jaučiasi kaip namie, seni, tautiniai motyvai jos kūryboje atgija, liečia ji ir religines temas, jos natūrmortai apčiuopiamai gyvi, smarkiai ji palinksta ir į stilizaciją, kaip tai matome jos darbe Pakelėje, vilioja ją ir vizijos pasaulis. Kaip įvairi jos tematika, taip įvairi ir technika: tapyba, tempera, grafika. (Tarp kitko derėtų čia pareikšti dailininkei vieną pageidavimą: per kitas savo parodas ji turėtų išstatyti visas savo iliustruotas knygas vaikams: būtų galima susidaryti tos jos kūrybos aiškesnis vaizdas).

Kaip skaitytojas mato, šie mano įspūdžiai apie Stančikaitės parodą pailiustruoti Antano Noraus-Naruševičiaus nuotraukomis. Naruševičius Lietuvoje buvo žinomas kaip vienas geriausių menininkų fotografų, nėra pamiršęs to darbo ir tremtyje, nors ir perėjo į mėgėjų "rangą". Jo nuotraukos čia, Detroite, yra labai mėgiamos ir vertinamos. Lygiai taip pat jis yra ir meno mėgėjas. Jam gerai pažįstami visi Detroito antikvariatai, o ir per kiekvieną čia surengtą meno parodą jis įsigija vieną kitą paveikslą. Paskutinėje parodoje jis įsigijo du paveikslus. Jo didelis namas, kurį jis neseniai nusipirko, galima sakyti, paverstas nuolatine meno galerija.

Šį savo reportažą norėčiau užbaigti linksmesniu nuotykiu. Parodą uždarius keletas draugų nuvažiuojo pas Naruševičių "pakabinti" jo naujų paveikslų. Mums besikalbant suskamba telefonas. Šeimininkas pakalba, ir mes klausiamės kas skambino. Jis sako, skambinusi viena parodos lankytoja ir klausiusi kur būtų galima surasti Stančikaitę: ji apsigalvojus ir nusprendusi pirkti dar vieną jos paveikslą. Jis atsakęs, kad dailininkė, turbūt, šiuo metu esanti pakeliui į Clevelandą. Mes klausiamės, kokią paveikslą ji dar norėjusi pirkti.

— Nagi tą, — sako šeimininkas, — kurį jūs dabar man pakabinote...

Lauksime kitos Stančikaitės parodos Detroite. Ji čia mums paliko ko geriausių atsiminimų ir, reikia manyti, kad kitą kartą ji paliks Detroite nebe 15 paveikslų, kaip šįkart, bet dvi gubai daugiau...

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345

13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DAILIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

VAIDILIEČIAMS TIKRAI PAVYKO PARODYTI DAUGIAU NEI ŠIŲ TA

Tris savaites beveik jau įkyriai persekiojo mintis, kad Clevelando Vaidilos teatro vadovas ir aktoriai būtų nepateisinamai nuskriausti, jeigu jų Dirvos vakaro programoje parodytas spektaklis pasiliktu praeitais pro šalį beveik tylomis. Pagaliau, įtikinamai pateisinęs užtrūkumą, atsiliepė S. Santvaras. Ačiū jam. Tik jis, geroką ta proga tartų žodžių dalį paskyręs visos čionykštės mūsų teatrinės veiklos padėčiai apgailestauti, apie spektaklį kalbėjo maždaug tradiciškai recenzentiškai, pareigingai ir "pažymius statydamas" — gana gerus pažymius, tokius, kaip "rūpestingo ir sąžiningo darbo vaisiai", "regėjome visą eilę scenų, kurias trupės vadovui pasisekė pakelti į pasigėrėtiną teatrinio meno aukštį" ir "pastatymas, nors ir stilizuotas (be dekoracijų, grimo ir istorinių drabužių), yra žymiai daugiau nei šis tas mūsų apsiniaukusiame teatro gyvenime".

Miela tokiems įvertinimams pritari, ypač susidarius iš esmės tokį patį įspūdį, ir ypač miela girdėti to įspūdžio patvirtinimą iš ten, kur kalba ne tik šiaip sau žmogiškas įspūdis, bet ir profesiniu prityrimu paremtas dalyko supratimas, papildytas pasitiktiniu meniniu skoniu.

Tačiau tie įvertinimai, suformuluoti laikantis tradicinių recenzentiškų formų, ne viską pasakė, kas, atrodo yra pasakyta apie šį spektaklį mūsų čionykščiais pasireiškimais scenoje bent šiek be s idomnčiai visuomenei, ypač spektaklyje nebuvusiai. Sakyčiau, šie geri ir teisingi įvertinimai vis dėlto yra gana abstraktūs, nes mažokai tepasakogė buvo tas daugiau nei šis tas, ką Clevelando Vaidilos teatro aną vakarą scenoje parodė. Ta aplinkybė ir skatina papildyti tai, kas jau pasakyta, konkretesniais įspūdiškais ir spektaklio sukeltais samprotavimais, visuomeniškai žiūroviškai samprotavimais.

Kodėl vaidiliečiai pasirinko

ko šį veikalą? Kūrybingi, užsimoję veržtis vis į naujus akpločius teatro kolektyvai paprastai ir veikalų dairoso tokių, kuriuose galėtų naujai savitai pasireikšti. Maironio "Kęstučio mirtis" nėra tam dėkinga medžiaga.

Tačiau Vaidilos teatras nėra gi reguliarus, nėra profesiniais pagrindais veikias teatras. Tai žmonės, kurie šiaip jau dirba visai ką kita, bet, kadangi yra užsikrėtę teatro "liga", tai tik nuo kasdieninio darbo šiaip taip sukombinuojamu laiku ją kada nekada "paserge". Kaip ir visi kiti čionykščiam mūsų gyvenime minimi "teatrai". O tai nėra sąlygos toli siekiantiems kūriniams polėkiams. Iš kitos pusės, šiuo atveju buvo ir konkretus reikalas: minime Maironio šimtmetines. Minėjimuose vieni skaito paskaitas, deklamuoja jo eiles, dainuoja jo žodžiais sukurtas dainas, o čia kilo mintis — išnešti sceninį veikalą. Tad veikalo pasirinkimo motyvas čia buvo ne kokia teatrinė kūrybos idėja, o visuomeninis kultūrinis reikalas. Teatras šiuo atveju ėmėsi "pritaikomojo meno" uždavinio. Toks uždavinys gali būti atliktas tik geriau ar silpniau mechaniskai, bet gali būti atliktas ir meniškai.

Kodėl Vaidilos teatras pasirinko "stilizuotą" "Kęstučio mirties" parodymo būdą? Tikrai, esam kai kas matę "Kęstučio mirtį" Lietuvos Valstybės Dramos teatro scenoje parodytą "nestilizuotai", greičiau "super-realistiskai", kur dekoracijomis stengtasi parodyti Trakų bei Vilniaus kunigaikščių menės, Krėvos kalėjimas "toks kaip buvo", kur veikėjai buvo nugarimuoti ir aprenkti irgi kiek galima panašesni į anuos buvusius, kur visi veiksmas stengtasi atlikti taip pat "kaip buvo", kad scenoje būtų matomi anie laikai visiškai gyvi (iskaitant ir gyvus arklus!). Apie tokį veikalo parodymą, žinoma, Clevelande niekas negalėtų nei pagalvoti: tą gali sau leisti tik valstybės biudžetu pasirėmęs te-

atras. Čia reikia išsiversti "pigiai".

Tačiau vargu ar yra pagrindo įtarti Vaidilos teatrą, kad jis "Kęstučio mirtį" būtų apsisprendęs "stilizuoti" taip, kaip padarė, tik "pigumo" sumetimais. Valstybės teatras neturėjo reikalo taip varžytis dėl lėšų, kaip turi Vaidilos teatras, bet lėšų reikalą ir atmetus į šalį, didelis klausimas, ar Vaidilos teatro apsisprendimas nebus buvęs teisingesnis grynai meniniu požiūriu. Nes, argi "Kęstučio mirtis" tikrai tinka realistinis (ypač "super-realistinis") pavidalas?

"Kęstučio mirtis" vistiek yra daugiau poema, negu dramos veikalas scenoje vaidinti. Ji parašyta eilėmis. Ji nėra istorija, o poetinė fantazija istorijos paraštėje. Nei Kęstutis, nei Jogaila, nei Vytautas eilėmis gi nesikalbėjo, ir iš viso Maironio poetiškai atpasakoti įvykiai negi tikrai taip realybėje vyko. Tai kodėl reiktų stengtis iš pozicijos kurti realybės surogatą? Jei poezija bandoma perduoti per sceną, tai teatre uždavinys ir yra tik išryškinti, pabrėžti poeziją, o ne bandyti neva atkurti kažkokią realybę, kuri poeto kaip tik tyčia jau savaip perkurta.

Taigi ne tik taupumo, bet ir grynai meniniu sumetimu Vaidilos teatro atsisakymas nuo visos "realistinės" butaforijos buvo nuoseklus. Ir drąsus! Drąsus, nes visą menišką perdavimo

naštą tuo būdu režisoriai ir aktoriai turėjo pasiimti visiškai ant savo pečių. Nebuvo pagrindo laukti, kad šis "saviveiklininkis" kolektyvas iškeltų veikalą į nepaprastą meninę aukštybę, ypač, kad pats veikalas netgi Maironio kūryboje nėra pati jos viršūnė. Bet visgi jie sugebėjo tą veikalą perduoti taip, kad, jei ne pačiose pirmutinėse scenose, tai visai netrukus klausei, žiūrėjai ir tų tradicinių scenos atributų — dekoracijų, kostiumų, grimo — nebeprisigedai.

Buvo čia pat publikoj abejojimų: sako, jeigu jau atsiskyta "pilno" vaidinimo, tai kam reikėjo ir "išdalies" vaidinti, — sustotų ir padeklamuotų kiekvieną savo... žinoma, galima (ir kartais taip daroma) sustoti ir padeklamuoti, arba ir gražiai paskaityti. Galima gražiai paskaityti ir vienam, nebūtinai keliems pasidalinus. Galima tą daryti ir ne scenoje, o "įvaidinti" į plokštę: juk klausom gi, štai, "Baltaragio malūno" ar "Milžino paunksmės" plokštelių ir kuriam patys savo vaizduotę visą vykymų aplinką... Galima, pagaliau, kiekvienam pačiam pasiimti knygą ir pasiskaityti veikalą, — tik žodžius, o visa kita įsivaizduoti. Visai galima.

Vaidilos teatras pasirinko savo mastą ir s aiką, kurių vaizdavimo priemonių atsisakyti, kurias pavartoti. Pavartojo jie labai taupią (taupią ne piniginiu mastu) dekoracinę sugestiją aplinkai pavaizduoti, pavartojo ir šviesines priemones, pilnai vartojo balsą, mimiką, judesius, mizanscenas. Taupiau pavartojo ir laiką: veikalas vietomis gerokai

patrumpintas, ypač pabaigoje paskiri epizodai sekė vienas kitą kinematografiškai, tik sugestyviai, "be taškų ant i". Veikale, kuriame ne tik kaip ir nėra intriguojančių užuomazgų ir nereikia laukti mįslę išsprendžiančios atomazgos, bet ir kurio turinys daugumai žinomas jei ne iš paties teksto, tai bent iš istorijos vadovėlių, toks patrupinimas, apsiribojimas "brūkšniais" atrodo labai teisingas sprendimas ir praktiniu ir meniniu požiūriu.

Pasirinkę tas sąmoningai ribotas veikalo perteikimo priemones, jie, tiesa, nesutvarkė tąją poetinės išraiškos skaidra, kuria jaudina gerai treniruoti talen-

tai, — to iš laisvalaikinių savanorių vaidintojų niekas ir nelaukia — ir neišvengė jie vietomis net smulkių suklypimų, bet, apskritai paėmus, jie perteikė tą Maironio poemą gambiai ir, kas svarbiausia, be gero skonio stokos dėmių. Štai kas yra tas jų daugiau negu šis tas.

O kas dar pabrėžtai pažymėtina, tai kad iš visų vaidintojų lūpu, net tik iš "didžiųjų", bet ir iš visų "mažesniųjų", per visą spektaklį skambėjo tik gražiai lietuviškai tartas žodis. Mūsų aplinkoje tai irgi yra daugiau nei šis tas. (vr)

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.
OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30
SUPERIOR SAVINGS
 ACCOUNTS INSURED TO \$10,000
HOME AND REMODELING LOANS
 IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.
ST. CLAIR BAKERY
 Sav. O'Bell-Obelenis
 6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525
 Antroji mūsų krautuvė yra
 1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551
 Čia Jūs gausite įvairiausių vyną, alų ir geriausių mėsos produktus.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE
MIDWEST MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ
 2515 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-1731
 Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika
ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

German Brandy	5th \$4.79	Chianti Import. Wine	Qu. \$0.98
Kron-Brannvin Aquavit.	5th \$3.98	Bordeaux French Wine	5th \$0.98
Dujardin German Brandy	5th \$5.29	Zeller Schwarze Katz	5th \$1.29
Old American Wiskey Full	Qu. \$3.98	Ambassador Vermouth	5th \$0.98

ALĖ RŪTA
Kelias į kairę
 Dirvos konkurse premijuotasis romanas
 (6)
 Alyvų, putinų krūmai apsigaubę sniego skaromis. Gėlių kupsteliai priglundę prie žemės. Šaltinėlis, kuriame vasarą plauko baltos vandens lelijos ir kurkia vakarais varlės, visas apdengtas baltai. Mūsų vėžės jau užpustytos.
 "Kaip tavo jaunystė, kaip tavo praeitis", dunksi mano širdis kalliniuose. Kojos jau šlampa, bet einu, brendu į kelią, pasuku prieš vėją, link geležinkelio.
 Kas toliau? "Kur mano gyvenimo kelias nuvinguos?" juokais niūniuojau mintyse. Rankraštis grįžo. Reiškia, niekam tikęs.
 "Rašyk lietuviškai!" šaukia Danguolė. — "Rašyk romaną! Tūkstantį laimėsi!"
 Galiu rašyti ir lietuviškai. Galiu mėginti. Nors čia supančiotas esu. Literatūrinei kalbai neužtenka, ko išmokau iš tėvų, jų draugų ir iš gerųjų seselių mokykloj. Rašyti angliškai ir versti? — kokia ironija! Lietuviai rašytojai visi svajoja apie jų veikalus angly kalba. O aš turėčiau būti atbulas, kaip vėžys. Ir esu, kaip vėžys, nepaslankus.
 Jie prašo mane versti. Išverčiau keletą dalykų. Jie laimingi. O aš? Pinigų jie nemoka. Nenori mokėti. Niekas nenori atiduoti, o vis gauti.
 Kas yra mano gyvenimas? Mano, Tony, Antano Pušinio? — Ilgesio lieptai nuo vieno apsakymo iki sekančio. Ar aš galvoju apie savo gyvenimą? Ar jį pla-

nuoju, ar ko siekiu? — Ne. Kitų gyvenimai rūpi man, Kitų — įdomesni. Kai pabaigiu rašyti apysaką, krintu vėl į nuobodį, lyg į pelkę. Murdausi toje pelkėje, beprasimiai leisdamas dienas, susikrimitęs, kažką gaudydamas, lyg Tucis savo uodegą, abuojas ir piktas. Toks esu dabar. Toks esu po apysakos, didelės ir, mano manymu, įdomios, kurią gražino jau antra leidykla. Taip visada kremtuosi, kol užsikabinu už įdomių žmonių, už minties ar įvykio, kol pradėdu naują apysaką. Tada vėl degu. Dienos tada prabėga greit ir naktimis ramiai miegu. Palaimintas laikas, išpintas žodžiais, sakiniiais, mintis. Palaimintas rašytojo rašymo laikas.
 Nupustytas kelias veda mane į rytus nuo trobų, kur, abiejose geležinkelio pusėse, tęsiasi tėvo laukai. Apsidengę dabar baltai ir negyvi. Nykūs, tušti, vėjų nugairinti, kaip dabar aš pats. Prano Barčio ir Felikso Pušinio laukai. Jų rankomis iškiloti, nuglostyti. Jų apysaka ir daina. Jų darbščių rankų medžiaga ir kūryba. Pranas gal daugiau žvalgosi į patį pinigą, kuris iš tos žemės išsikas; tėvas gi žiūri tvarkos, grožio. Pavasarį pirmą kartą eina į dirvas susikaupęs, užsimastęs. Augštai iškėlęs galvą, žvilgsniu bėga po juoduojančią žemę, kuri nuo jo rankų ir saulės kaitros apsipils spalvomis. Čia bulvės, kviečiai, miežiai, pašarinė. Taisyklingais plotais, tiesiomis linijomis atskirtais, kaip Lietuvos kaimo rėžiai. "Čia mūsų mažoji Lietuva", juokaudama sako motina. Ji užaugina tokius pat agurkus, kopūstus, krapus, burokėlius, kaip išaugindavo savo tėvelių darže Lietuvoj. Į Dainorynės daržą ji sudeda savo darbą, pastabumą, miklumą, o į gėlių darželį — visą sielą. Ji pati sako, kad lygiai mėgo savo gėlių darželį Lietuvoj, kaip ir čia. Tik tenai buvęs dailėsnis.
 O kas aš? Kur mano laukai ir prakaitas? Tėvai mus augino sočius, bet reikalavo dirbti ir siektis. Marė labai anksti išmoko šeiminkauti ir išeidavo saugoti

vaikų. Išeidavo ir kitų darbėlių dirbti: valyti, drabužius tvarkyti, padėti larže. Mama ją ruošė būti gera šeimos moterimi. Ir saugojo, nuo akių nenuleido, kad neužsikabintų ant kitataučio. Turėjo būti lietuvis. Meilė ar ne meilė, kad tikrai kalbėtų ta pačia kalba, to paties tikėjimo ir panašių pažiūrų. Ir išsaugojo. Iškasė iš kažinkur Bartį, prisitraukė, suderino su Mare ir su perkamu ūkiu. Viskas pavyko puikiai. Ar Marė buvo laiminga? Čia kitas dalykas. Bet mama ir tėvas jai norėjo laimės. Savu supratimu, savais apsvartymais ir planais jie dukteriai siekė laimės.
 O aš? — Buvau numatytas mokslams. Mat, vyras. Dideliems mokslams. Aš turėjau būti šeimos pažiba. Daktaras, inžinierius, bankininkas ar advokatas. Man leido nedirbti fizinių darbų, stūmė prie knygų, nedraudė ištisomis naktimis skaityti. Aš tuo naudojaisi. Skaičiau ir svajojau, skaičiau ir klimpau į skaitymo — rašymo pasaulį. Tik vėliau tėvai sužinojo, kad juos apvyliu. Buvau prie knygų, manė — viskas tvarkoj. O kai neparnešiau su diplomu skambaus vardo, jie nusiminę nuleido rankas. Ir kas metai vis labiau sviro jų rankos. Iš manęs nei garbės, nei pinigų. Aš jiems kartojau:
 — Ko jaudinatės? Aš laimingas. Užtenka man pinigų, užtenka gerų draugų. Negarbės mūsų namams nedarau.
 Jie linguoja galvomis. Jie netiki. Ar aš tikiu pats savimi? Ar aš laimingas?
 Vėjas gūščioja aplink, sniego kupstai painioja kojas. Bet aš atkakliai žengiu pirmyn. Jau pražingsniavau tėvo laukus. Kelias vingiuoja pro kaimynų žemę. Į šitą ūkį seniau atsilankydavo jų giminaitė. Mano Karolė. Mano pirmoji meilė. Ji mano paguoda, mano laisvė suspaudimuose, praeitin grįžimas.
 (Bus daugiau)

PARENGIMŲ KALENDORIUS

LAPKRIČIO 4 D. Marijos Nekalto Prasišėjimo Seserų Rėmėjų Clevelando Skyrius, ark. Matulaičio senelių namų Putname statybai paremti ruošia madų parodą Šv. Jurgio parapijos salėje.

LAPKRIČIO 10 D. SLA 14 Kuopos susipažinimo su Toronto SLA 236 Kuopos nariais, vakaras - pobūvis.

LAPKRIČIO 17 D. Neolituonų balius Šv. Jurgio parapijos salėje.

LAPKRIČIO 24 D. Kariuomenės šventės minėjimas Šv. Jurgio Parapijos salėje.

GRUODŽIO 1 D. Lietuvių Salės 50 metų minėjimas.

GRUODŽIO 2 D. - Akademija Maironio Garbei-paskaita, Čiurlionio Ans. koncertas ir pobūvis Naujos parap. salėje.

SAUSIO 19 D. D. Stankaitytės ir St. Baro koncertas, Rengia Ateities Klubas, Slovėnų salėje.

VASARIO 23 D. L.T.M. Čiurlionio Ansamblio koncertas-balius Šv. Jurgio parap. salėje.

BALANDŽIO 27 D. L.T.M. Čiurlionio Ansamblio metinis koncertas naujos parap. salėje.

Nekilnojamam turtui pardavėjas — vyras ar moteris. Uždirbsite daug pinigų dirbdami pas mus. Besiplečiantis lietuvių rajonas. Puikiai įrengta įstaiga.

Teiraukitės pas
George Knaus
IV 1-9300
(120-126)

* LITHUANIAN VILLAGE, lietuvių bendrovė Clevelande; jau pirmaisiais metais savo akcininkams išmokėjo dividendus. Taurpykit, pirkdami Lithuanian Village akcijas.

UŽSAKYKITE GĖLES TELEGRAFŲ
Gėlės visoms progoms — vedyboms, laidotuviams ir t.t.

FRIENDLY FLOWER SHOPPE

VISAD JŪSŲ PATARNAVIMUI

Atdara: nuo 9 ryto iki 7 val. vak. Sekmad. nuo 10:30 - 1:30
Telef. namų 431-6558 6901 Superior Ave.
Krautuvės — 431-6339 Cleveland 3, Ohio

LAPKRIČIO MĖN. 4 D., SEKMADIENĮ, 4 V. PO PIETŲ,

ŠV. JURGIO PARAPIJOS SALĖJE RUOŠIA

MADŲ PARODA

Pamatysite naujausius dieninius ir vakarinius rūbus.

Rūbų demonstravime dalyvauja: solistė P. Bičkienė, kuri mums ir padainuos ir Chicagos, Cicero bei Clevelando ponios — mėgėjos ir profesionalės.

Visos ir visi — ir vyrams pravartu pamatyti — kviečiami atsilankyti.

Saldumynai ir kava nemokamai.

Pelnas skiriamas senelių namų Putname statybai.

Kvietimus galima gauti pas: S. Stasieng, A. Neimanieng, R. Čiurberkieng, A. Alkaitį, Dirvoje ir Lietuvių Prekybos Namuose, nuo 2 val. prie įėjimo.

Ruošia: Marijos N. P. Seserų Rėmėjų
Clevelando Skyrius.

Clevelando lietuvių jaunimo organizacijos gausiai dalyvavo Maironio minėjime Kultūrinuose Darželiuose. Nuotraukoje skautės prie dr. Basanavičiaus paminklo, uždegant fakelus.
A. Garlos nuotrauka.

DAINOS, KURIAS JAUNIMAS TESUPRAS

Clevelando jaunimas mini Maironį

žinome apie Maironio poveikį Lietuvoj, pradėjus jam dainuoti. Jauno poeto žodžiai smigte smigo į atgimstančios tautos dvasią. Jaunimo nuotaikas rodo kad ir šitie Tumo-Vaižganto žodžiai: "Krito balzamo lašas ant ištižusios dūšios. Stebuklingai aną išdirbo, suminkštino. Valia lyg tampresnė tapo. Idėjai — kelti vėją, nuvarysiantį miegus ir tylą, atsiliepė jaunoje krūtinėje. Kas buvo pergalvota, kas neaiškiai jausta, staigiai ėmė tenėti, tvirtėti, valiai pritariant, be jokių samprotavimų ir svyravimų".

Vakaras su Maironio kūrinų programa įvyko spalio 20, šeštadienį, Šv. Jurgio parapijos salėj. Per garsintuvą pasigirdus Maironio dainos "Lietuva brangi" garsams, atsitaro uždanga ir scenoje akims atsiveria du kontrastingi vaizdai — dail. V. Raulinaičio darbo Maironio portretas ir šalimais lituanistinės vysk. Valančiaus mokyklos kanklininkės. Praeitis ir dabartis. Prelato apdarais poetas ir tautiniais drabužiais jauni-

mas. LB Vaidilos teatro akt. Z. Peckus prabyla įvadiniais taip pat Maironio žodžiais: "Ne pranašas, aš ne kovot, aš ne žmonių mokinti — aš Dievo įkvėptas giedot, su lyra giesmes pinti".

Programos Maironio kūrinų pynė ir buvo jo eilėraščiai bei dainos. Scenoje iš eilės rodo mažieji — Martutė, Vaitėnaitė, Banionis, Puškorius, Klorys, Gatautis, vyresnieji — Gailiušytė, Mackevičiūtė, Stasaitė, Malcanas, Žilionytė. Maironio dainos duodamos per garsintuvą iš juostos ir plokštelių — "Užmigo žemė", "Jau slava sukilo", "Marija, Marija". Lituanistinės mokyklos vyr. kanklininkių grupė liaudies dainų melodijomis gražiai iliustravo Maironio kūrinų nuotaikas.

Visa ši pynė, atitinkamai sutvarkyta bei suderinta, su geru skoniu klausytojams perteikta, darė miela įspūdį. Akimirka praėjo visos programos valanda. Už ją esame daugiausia dėkingi Vaidilos teatro aktoriui Z. Peckui ir kanklininkių grupės vadovui O. Mikulskienei.

Maironio metų komitetas buvo paskelbęs akademiniam Clevelando lietuvių jaunimui rašinių konkursą Maironio kūrinų temomis. Pasibaigus vakaro programai, vertinimo komisijos pirm. P. Balčiūnas (be jo, komisijoj dar buvo D. Staniškienė, V. Kavaliūnas, J. Žilionis ir sekr. J. Stempužis) perskaitė šios komisijos aktą: buvę atsiųsti trys rašiniai, geriausiu rastas Jūros Gailiušytės "Jaunimas Maironio Jaunosios Lietuvos poemoje", lygiaverčiais — Birutės Augustinavičiūtės "Maironis —

Lietuvos meilės įkvėpėjas" ir Ingridos Stasaitės "Maironio reikšmė Lietuvai". Čia pat LB Clevelando apylinkių atstovai F. Eidimtas ir širvaitis įteikė premijas, kurias skyrė abi Bendruomenės apylinkės (50 dol.), K. Senikas (35 dol.) ir dr. Martus (20 dol.). Gilia prasme padvelkė momentas, kai apyl. pirm. Eidimtas nuo Maironio paveikslo paimitą gėlių puokštę įteikė jauniausiai programos dalyvei Martutei, kaip atstovei viso to jaunimo, kuris šį vakarą atliko Maironio kūrinų programą ir pasirodė einas jo nurodytu Lietuvos keliu.

Minėjimo iškilmės rytojaus, spalio 21, vakarą buvo tęsiamos miesto parko kultūriname lietuvių daržely, kurį, be kitų, taip pat puošia atgimusios Lietuvos didvyrių Basanavičiaus, Kudirkos ir Maironio paminklai. Temstant čia gausiai susirinko jaunimo ir visuomenės. Jaunimo organizacijos išsirikė priė dr. Basanavičiaus paminklo.

Jis buvo tas vyras, kuris Prūsiose įžiebė "Aušrą". Jos spinduliai pažadino tautinę mūsų sąmonę. Tad ir šių iškilmų metu prie Basanavičiaus paminklo buvo įdegtas žibintas, simbolizuojąs Lietuvos meilę. Değas LB apyl. valdybos nario skt. V. Jokubaičio jis įteiktas vyresniosios kartos atstovui LB Tarybos ir Maironio metų komiteto pirminkui St. Barzdukui, kuris tėvynės meilės ugnį turėjo perduoti jaunajai kartai. Tad šios kartos atstovai — lituanistinių mokyklų mokiniai ir jaunimo organizacijų skautų, ateitininkų, neolituonų ir kt. rinktiniai — priedami įsidegė savo žibintus. Čia pat pasakytomis savo kalbomis St. Barzdukas ir skautų Pilėnų tuntininkas Pr. Karalius (jis buvo šių iškilmų pradininkas ir organizatorius) jaunimui linkėjo: tenesa jaunimas čia uždegtų žibintų ugnį į lietuvišką mūsų gyvenimą, kad Lietuva

ir vėl, Maironio žodžiais, numestų "rūbą seną, kurį užvilko svetimi", ir kad ji iš naujo "jauna, laisva, pati savęs valdovė" stotų laisvųjų tautų eilėna. Kiekvienas jaunimo vienetas taip pat tarė ir kurį nors trumpą, bet reikšmingą savo šūkį.

Toliau žibintų šviesų vedami visi susitelkė prie Maironio paminklo kultūrinio darželio viršutinėje dalyje. Čia suskambėjo "Lietuva brangi", jaunimas pasakė Maironio kūrinų ištraukų. Iškilmės buvo baigtos tradicine Maironio giesme "Marija, Marija" ir skaučių Neringos tuntininkės A. Balašaitienės padėkos prasmingu žodžiu. Maironio meilės žibintų šviesa savo įspūdziais ilgai jų dalyviams švies.

Pamaldos Maironio intencija buvo atlaikytos Šv. Jurgio bažnyčioj spalio 21, kuri reikšmingai sutapo su Maironio gimimo diena. Pamaldas atlaikė ir pamokslą pasakė kun. B. Sugintas, Maironio buvęs mokinys ir studentas Kaune. Be mišių, Maironio žodžiais sukurtas giesmes giedojų muz. Pr. Ambrazo vado vaujamas parapijos choras ir solistė A. Stempužienė su solistu V. Matulioniu. Pamaldoms iškilmingumo taip pat teikė organizacijų dalyvavimas su vėliavomis. Labai gražu, kad kai kurios organizacijos į pamaldas atvyko in corpore (pv. skautės ir skautai). S. P.

NEPAMIRŠKITE
LAIKU
ATNAUJINTI
PRENUMERATĄ

Clevelando skautų akademikų "linksmeji broliai". Iš kairės: Š. Lazdinis, A. Rukšėnas, Januškis, P. Mašiotas ir A. Šenbergas.
V. Bacevičiaus nuotrauka.

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBO NAMAI - JŪSŲ NAMAI

Visi kviečiami lankytis ir jaukiai praleisti laiką.

Klube veikia skaitykla, kurioje rasite beveik visus lietuviškus laikraščius ir žurnalus, penktadieniais galite klausyti radijo valandėles bei pasistiprinti bulviniais blynais ir kitokiais valgiais.

6835 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio EX 1-1143

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

Visais namų, automobilių ir kitais apdraudos reikalais kreipkitės į vieną iš seniausių apdraudos įstaigų Clevelande.

Mūsų "Stock Casualty Co's" duoda 15-25% nuolaidos geriems mašinų vairuotojams.

Mūsų "REAL ESTATE" įstaiga yra narys "NORTHWEST MULTIPLE LISTING SERVICE".

ATSTOVAS
VYT. SENKUS

WO 1-6820

M. A. SCHNEIDER CO.
2710 Lorain Ave.,
Cleveland, Ohio

KAS IR KUR?

• **St. Santvaras**, Dirvos romano jury komisijos pirmininkas, prašo — Aguona, J ir J romano autorių ir Varna — Kalnais ir Klonais autorių, nedelsiant pranešti adresus, kad būtų galima jų veikalus grąžinti. Artimiausiu laiku adresu negavęs, St. Santvaras rankraščius pasiųs Dirvos redakcijai, nesimdamas atsakomybės už jų likimą.

• **Valdas Adamkavičius**, Amerikos Lietuvių Bendruomenės Centro Valdybos atstovas, pasitraukė iš Kultūros Kongreso Ruošimo Komiteto. Bendruomenės Centro Valdyba patvirtino pasitraukimą ir toliau Kultūros Kongreso Ruošimo Komitete nebus atstovaujama.

• **LVS "Ramovė"** Chicago sk. vėlinių dieną, lapkričio 2 d., 9 val. per Margučio radiją, Chicagoje paminės visus žuvusius ir mirusius kovotojus dėl Lietuvos laisvės ir tautos gerovės. Kalbės kun. Gureckas.

• **Vytautas Namikas**, skautininkas, aukštaitis ir užsidegimui, dideliu nuosirdumu dirbęs Chicagoje lietuvių skautų tarpe, šiuo metu jis eina draugininko pareigas Chicagoje Lituanicos tunte, yra LS Brolijos Vadijos narys ir dažnai bendradarbiauja spaudoje.

Prieš persikeldamas gyventi į Chicago, ilgus metus veikė Argentinos jaunimo tarpe.

Jo ir visa šeima skautiška. Žmona Alė yra veikli skautininkė Chicagoje, Aušros Vartų tunto vadijos, LS Sąjungos Tarybos ir LS Seserijos vadijos narė.

Tėvų pėdomis gražiai žygiuoja sūnus Juozas ir dukrelė, abu priklausą skautams.

• **Inž. Algis Juodikis**, baigęs universitetą Chicagoje, persikėlė dirbti į Kaliforniją ir ten įstojo į Institute of Technology in Pasadena, tęsia mokslą, siekdamas master degree laipsnio.

• **Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba** spalio mėn. posėdy pagerbė neseniai mirusį Garbės Narį prof. Mykolą Biržišką. Dabar valdybą sudaro: pirm. B. Braulionis, vicepirm. Br. Raila, išdin. J. Tininis ir sekr. Alė Rūta. Netrukus Valdyba turės kooptuoti penktąjį narį iš Los Angeles gyvenančių rašytojų. Valdybos adresas — 4364 Sunset Blvd., Los Angeles 29, Calif.

• **Lietuvių Fondų Žiūrio vardu** be ankščiau paskelbtų, aukojo: D. ir J. Vilčins-

kai \$20.00, SLA 14 kuopa (atsiuntė M. Miščikienė) \$10.00, B. ir J. Bružai \$5.00, DLK Birutės draugijos Clevelando skyrius (per A. Juodvalkiene) \$10.00. Iš viso gauta \$230.00. Aukas (ir pačias mažasias) priima ir šį reikalą bendru susitarimu tvarko: St. Barzdukas, 1209 Melbourne Rd., Cleveland 12, Ohio.

• **Gen. Vlado Nagiaus-Nagevičiaus monografiją** galima užsisakyti pas V. Nagevičienę — 2281 Woodmere Dr., Cleveland 6, Ohio, Dr. B. Matulionį, Wallum Lake, Rhode Island, Immaculate Press, RFD 2, Putnam, Conn. Knygos kaina 6 dol.

PREZ. A. SMETONOS MONOGRAFIJĄ CLEVELANDE UŽSIPRENUMERAVO:

PER V. STUOGI:

Antanas Plečkaitis, Vladas Knys-tautas, Feliksas Eidimtas, Jonas Citulis, Alfonsas Mikulskis, Jonas Šiaučiūnas, Ignas Verbyla, Vytautas Stuogis, Jurgis Stravinskis.

PER VL. BLINSTRUBĄ:

Kazys Palubinskas, Anic. Balys, V. Benokraitis.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• **Alės Rūtos**, Dirvos romano konkurso laimėtojos, romanai Priesaika. Tai antroji dalis penkių dalių romano serijos, kur autorė, gerai išstudijavusi istorines aplinkybes ir laiko veikimą, bando atvesti savo veikėjus iš amžių glūdomos iki mūsų laikų.

Romaną leidžia Lietuviškos Knygos Klubas, spausdinta Draugo spaustuvėje, 4545 W. 63rd St., Chicago, Illinois. 309 psl. Kaina 3.25 dol.

• **Jonas Grinius** — Gulbės giesmė, 6 veiksmy istoriška drama. Veikalas liečia Barbaros Radvilaitės ir Žygimanto Augusto meilės dramą, turėjusią reikšmės Lenkijos-Lietuvos viešajame gyvenime.

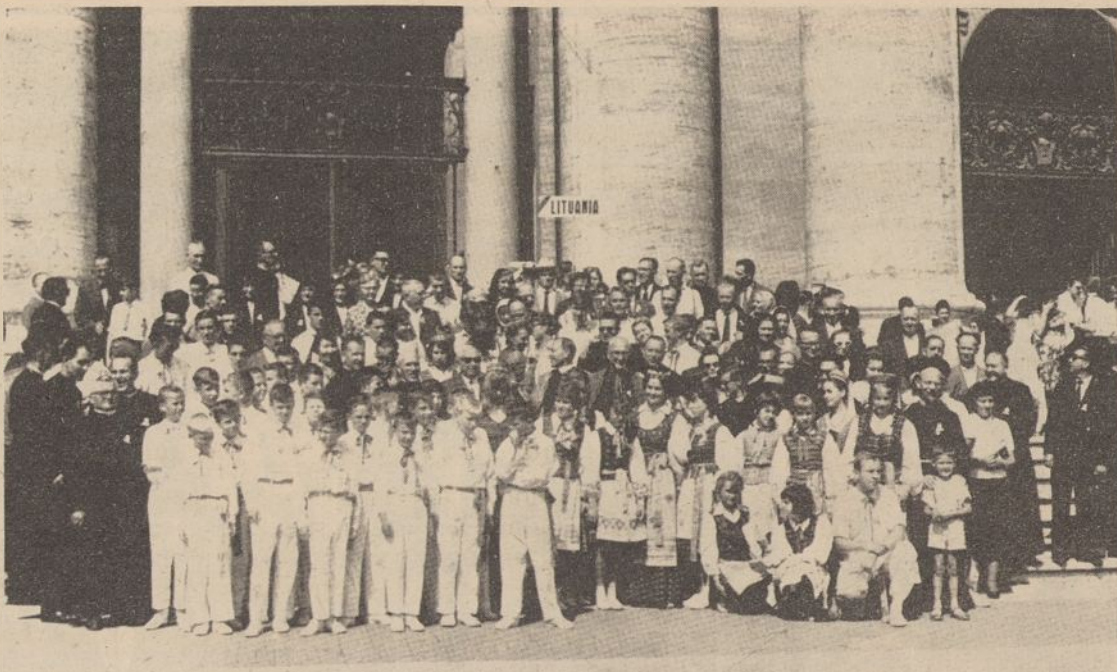
Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, spausdino Draugas. 222 psl. Kaina — 3 dol.

TORONTO

• **Maironio 100 metų** gimimo sukakties minėjimas įvyko spalio 21 d. Prisikėlimo parapijos salėje. Paskaitą apie sukaktuvininką skaitė dr. J. Grinius. Meninę programą išpildė kun. B. Pacevičiaus vedamas šeštadieninės mokyklos mokinių choras. Dainų ir deklamacijų tekstai buvo paimti iš sukaktuvininko kūrybos.

• **Sporto klubo Vyties ir SLA kuopos balius** įvykęs spalio 20 d. sutraukė nemažai vietos visuomenės ir prisikėlimo parapijos salę. Programa buvo paruošta gana įdomi. Dan Kuraitis padarė pranešimą iš savo kelionės įspūdžių okupuotoje Lietuvoje, juos paryškindamas filmu. Dvi sesutės Jokubaitytės iš Clevelando gražiai išpildė keletą plastikos dalykelių ir tautinių šokių grupę "Gintaras" vedama V. Turūtos pasedė su tautiniais šokiais.

• **Lietuvių kredito kooperatyvas Parama** ruošiasi išleisti 1963 metų sieninį kalendorių, kuriame visi įrašai bus padaryti lietuvių kalba.

Vasario 16 Gimnazijos mokiniai šią vasarą dalyvavę ekskursijoje Italijoje, prie šv. Petro bazilikos Romoje.

BOSTONE RENGIAMAS MAIRONIO PAGERBIMAS

Maironio metai skuba į pabaigą. Ir jo šimtasis gimtadienis jau visai netoli — lapkričio 2 d. Bostono lietuvių taryba proga rūpinasi Atgimimo dainių platesnį pagerbimą surengti.

Jau sudarytas komitetas, kurin jėga: garbės pirm. poetas Myk. Vaitkus, pirm. poetas Faustas Kirša, vicepirmininkai Ant. Mažjoška, Pr. Lembertas, P. Kalvaitienė, J. Kapočius, J. Strazdas, sekretoriai Pr. Mučinskis ir T. Janukėnas, išd. Just. Vaičaitis, dr. Vyt. Čepasas, O. Ivaskienė, dr. J. Leimonas, P. Žičkus ir St. Santvaras.

Pagerbimo programa numatyta tokia: prof. J. Brazaičio paskaita, sol. St. Daugėlienė, akt. Alg. Žemaitaitis, Bostone dar negirdėtas, bet tikrai jautriai deklamuoja Maironio pėžią, Bostono Lietuvių Mišrus choras, kuriam vadovauja komp. Jul. Gaidelis. Ši Maironio pagerbimo dalis bus atlikta š. m. lapkričio 4 d., 2 val. po pietų, miesto savivaldybės (Municipal Bldg.) salėje, So. Bostone.

Be to, dar bus svarbus pagerbimo momentas — Maironio biusto atidengimas ALT S-gos Bostono sk. namuose. Tas bus padarytas tuo po to, kai minėjimo programa bus baigta minėtuose savivaldybės namuose. Maironio biusto autorius — skulptorius Vyt. Kašuba. Tikimasi, kad ta proga ir p. Kašuba aplankys Bostoną.

Aukų lapai su visų pagerbimo dalyvių parašais bus padėti Maironio biusto papėdėje, kaip dokumentas, liudijantis mūsų vieningumą tautos atgimimo dainiaus pagerbime.

Bostono ir jo plačių apylinkių lietuviai maloniai kviečiami lapkričio 4 d., 2 val. popiet, Maironio minėjime gausiai dalyvauti.

Petys gi petį, na, vyrai, kas gali, sustokim į darbą už mylimą šalį — Prikelsime Lietuvą mūsų!..

Maironio pagerbimui rengti komitetas tiki, kad Bostono lietuviai jo kvietimą išgirs, kad akademija bus tokia, kokią pritinka šio pakraščio lietuviams surengti ir savo asmeniškai dalyvavimu paliudyti.

K. sp. komisija

Bostono subatvakariai žengia

Galima tarti, kad šio miesto lietuvių kultūrinis subatvakarių pamėgo. Jaukios patalpos, maloni aplin-

ka, gaivinantis poilsis po sunkių viso mėnesio darbų, nesunkios, bet rūpestingai paruoštos programos ir pora valandų pašnekesio bičiulių tarpe prie karštos kavos puodelio. Tiesioginiai, tai dailūs mūsų tarpusavio bendravimo paveikslai.

Kultūriniai subatvakariai yra rengiami ALT S-gos Bostono sk. namuose. Ant rasis šio sezono subatvakaris įvyko spalio 20 d. Vakara pradėjo subatvakariams rengti komisijos pirm. inž. Edm. Cibas, pasveikindamas viešniai ir svečius. Po to buvo duota jau tradicija virstanti kultūrinė kronika — trumpai aptartos naujai pasirodžiusios lietuvių knygos, prisimintas Dirvos romano konkursas, pasidailinta mintimis apie rengiamą Kultūros Kongresą, atiduota pagarba neseniai mirusiam prof. Myk. Biržiškai, paminėta poeto Balio Sruogos 15 m. mirties sukaktis.

Subatvakario programą sudarė inž. Jono Mikalauško žodis ir filmuotas perykščių subatvakarių sezono atidarymo filmas. Savo žody inž. J. Mikalauškas palietė gyvasias mūsų tautinės kultūros problemas, pabrėždamas lietuvių kultūros ir visų mūsų kūrybinių pastangų svarbą. Jo kalba buvo originali ir savo mintimis nekasdieniška. Inž. J. Mikalauškas, nesivaikant pagyrimų, yra reto taurumo ir jautrumo vyras, reta sąmoningo lietuvių patrioto širdis.

Inž. J. Mikalauško filmas padarytas rūpestingai ir skoningai. Tie subatvakario dalyviai, kurie lankėsi ir praėjusiais metais, turėjo džiaugsmo ir save filme pamatyti. Subatvakarių rengėjai yra nuosirdžiai dėkingi inž. J. Mikalauškui už tokią dailią ir su rūpesčiu paruoštą vakaro programą.

Kaip visada, ir šį kartą subatvakarin atėjo apie 70 viešnių ir svečių. Retas svečias buvo Juozas R. Tysliava, velionio poeto sūnus, kuris šiuo metu netoli Bostono atlieka karinę prievolę. Vakaro nuotaika buvo šilta ir jauki. Kitas subatvakaris rengiamas lapkričio 17 d. tuose pačiuose ALT S-gos namuose. K. L.

• **T. Babuškinaitė** - Vasiliauskienė savo baletu studiją perkėlė į naujas ir patogias patalpas — 1106 Boylston St. Naujų studijos patalpų atidarymas ir apilaukymas įvyko spalio 21 d., 7 val. vak. Susirinko nemažas būrys Bostono lietuvių ir amerikiečių, daugiausia kultūrinio gyvenimo žmonės.

T. Babuškinaitės - Vasiliauskienės baletu studija Bostone garsėja savo rūpes-

tingu ir rimtu mokymo darbu. Jos studijoje klasikinio baletu mokosi daugiausia amerikiečių dukters ir sūnus, bet jų tarpe beveik visą laiką yra ir lietuvių jaunuolių grupė. Vakara šeimininkai Vasiliauskai, abu buvę Lietuvos Valst. Baletu Teatro artistai, svečius maloniai priėmė, pavaišino ir gerai nuteikė.

Lituanistinės mokyklos vargai

Nesenai įvyko lituanistinės mokyklos tėvų susirinkimas, kuriame buvo išrinktas tėvų komitetas: pirm. P. Paliulis, M. Gineitienė, P. Navazelskis, Eug. Kleinas ir Pr. Račkauskas. Mokykla vadovauja rašyt. A. Gustaitis. Tėvai konstantavo faktą, kad mokykla yra labai sunkioje finansinėje padėtyje — žymiai sumažėjo mokinių skaičius, o išlaidos pasiliko tos pačios. Šiais metais į pirmąjį skyrių įstojo tik 7 mergaitės ir vienas berniukas, tuo tarpu yra žinoma, kad šio amžiaus lietuvių vaikų yra žymiai daugiau. Norima aplankyti visus tėvus, kurie neleidžia savo vaikų į lituanistinę mokyklą ir paprašyti juos, kad leistų savo vaikus mokyti lietuvių kalbos, geografijos ir istorijos. Visokių vaju eroje, Bostono lituanistinės mokyklos tėvų komitetas skelbia vaju — grąžinti lietuvių vaikus į lietuvišką mokyklą!

Komitetas taip pat susirūpinęs surinkti pakankamai lėšų mokyklos išlaikymui.

mui. Tam reikalui lapkričio 18 d., 5 val. p. Amerikos Lietuvių Piliečių Draugijos didžioje salėje ruošiamas banketas su specialia mokyklos vaikų programa. Visi Bostono ir apylinkės lietuvių prašomi dalyvauti šiame bankete. Komitetas būtų dėkingas tiems, kurie savo auka prisidėtų prie šios mokyklos išlaikymo.

Inž. E. Bartkus Bostone

Inž. E. Bartkus su šeima lankėsi tarnybos reikalais Bostone. Ta proga atsilankė į Tautinės S-gos namus, dalyvavo Maironio minėjimui ruošti Komiteto posėdyje ir paliko auką Maironio biustui išlaidoms padengti.

BALFo veikla

Jau kelinti metai iš eilės BALFo skyriui vadovauja A. Andriulionis, kuriam puikiai padeda seni balfininkai: A. Bričkus, A. Vilėniškis, V. Stelmokas, Jančiauskas ir kt. Pirmininkas, vykdamas į BALFo seimą nuvežė ir įteikė auką 1,000 dolerių, neseniai iš negausaus banketo gautą gryną pelną 447 dol. taip pat pasiuntė centrui.

Paskutiniam BALFo suvažiavime Baltimorėje BALFo direktoriai iš Bostono išrinkti A. Andriulionis ir J. Vaičaitis.

Brocktono BALFo dešimtmetis

Jau keli metai iš eilės Bostono, Brocktono ir Norwoodo BALFo skyriai gražiai bendradarbiauja. Jei vienas iš jų skyrių rucšia kol kas nors parengimą šalpos reikalams, kiti du skyriai jį remia savo narių atsilankymo ar kt. Lapkričio mėn. 10 d., 6 val. p. Brocktono skyrius Sandaros klubo salėje ruošia savo veiklos 10 metų paminėjimą ir banketą. Tam reikalui Bostono skyrius pažadėjo padėti paruošti meninę programą. Jau pakviesta ir sutiko dalyvauti Bostono kanklininkės, o Norwoodo skyrius ruošia specialią dovaną, patys gamina — didelę rake-tą, kuri bus laimėjimo būdu dovanota vienam iš atsilankusiųjų minėjime. Kviečiamas ir manoma, kad dalyvauti naujasis Brocktono lietuvių parapijos klebonas kun. Narbutas. Brocktono BALFo skyrius prašo Bostono, Brocktono ir Norwoodo lietuvių gausiai dalyvauti šiame dešimtmečio minėjime ir bankete.

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

5 1/4% MOKAME UŽ BONŲ TAUPMENAS

Indėliai apdrausti iki \$10,000 per federalinės valdžios agentūrą.

KAS DU MĖNESIUS DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS TAUPYTOJAMS

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill. Tel.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

CHICAGO PHONE242-4395
SUBURBAN PHONE656-6330